

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hetedik tanács)

2018. március 8.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Joghatóság és a határozatok végrehajtása a polgári és kereskedelmi ügyekben – 1215/2012/EU rendelet – 25. cikk – Joghatósági kikötés fennállása – Írásbeli megerősítés nélküli szóbeli megállapodás – A számlákon említett általános értékesítési feltételekben szereplő kikötés – A 7. cikk 1. pontjának b) alpontja – Két eltérő tagállamban székhellyel rendelkező társaságok között létrejött, egy harmadik tagállam piacára vonatkozó, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés – A 7. cikk 1. pontja b) alpontjának második francia bekezdése – A joghatósággal rendelkező bíróság meghatározása – Egy ilyen szerződés jellemző kötelezettsége teljesítésének helye”

A C-64/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunal da Relação do Porto (portói fellebbviteli bíróság, Portugália) a Bírósághoz 2017. február 7-én érkezett, 2016. november 10-i határozatával terjesztett elő

a **Saey Home & Garden NV/SA**

és

a **Lusavouga-Máquinas e Acessórios Industriais SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hetedik tanács),

tagjai: A. Rosas tanácselnök, C. Toader (előadó) és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes, M. Figueiredo és P. Lacerda, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében M. Wilderspin, P. Costa de Oliveira és M. Heller, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: portugál.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.) 4. cikke (1) bekezdésének, 7. cikke 1. pontjának és 25. cikkének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a belgiumi székhelyű Saey Home & Garden NV/SA és a portugáliai székhelyű Lusavouga-Máquinas e Acessórios Industriais SA (a továbbiakban: Lusavouga) között az e társaságok által kötött és a spanyol piacra vonatkozó, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés felmondásával kapcsolatos kártérítés iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

- 3 Az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdése előírja:

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető.”

- 4 E rendelet 7. cikke kimondja:

„Valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban az alábbiak szerint perelhető:

1. a) ha az eljárás tárgya egy szerződés, akkor a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt;
- b) e rendelkezés értelmében, eltérő megállapodás hiányában a vitatott kötelezettség teljesítésének helye:
 - ingó dolog értékesítése esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés alapján az adott dologt leszállították, vagy le kellett volna szállítani,
 - szolgáltatás nyújtása esetén a tagállam területén az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani;
- c) amennyiben a b) pont nem alkalmazható, az a) pontot kell alkalmazni;

[...]

- 5) fióktelep, képviselő vagy más telephely működéséből származó jogvita tekintetében a fióktelep, képviselő vagy más telephely helyének bírósága előtt;

[...]”

- 5 Az említett rendelet II. fejezetének a „Megállapodás joghatóságról” címet viselő 7. szakaszában szereplő 25. cikke értelmében:

„(1) Ha a felek – lakóhelyükre való tekintet nélkül – egy bizonyos jogviszonnyal kapcsolatban felmerült vagy a jövőben felmerülő jogviták eldöntésére valamely tagállam bíróságának vagy bíróságainak joghatóságát kötik ki, a megállapodás szerinti bíróság vagy bíróságok rendelkeznek joghatósággal, feltéve hogy a szóban forgó tagállam joga értelmében a megállapodás az anyagi érvényességet illetően nem minősül semmisnek. Az ilyen joghatóság a felek eltérő megállapodásának hiányában kizárólagos. A joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni:

- a) írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek;
- b) a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában; vagy
- c) nemzetközi kereskedelemben annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna, és amelyet az ilyen kereskedelem az érintett ügylet szerződésével azonos típusú szerződések szerződő felei széles körben ismernek, és rendszeresen betartanak.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 6 A Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy a Lusavouga székhelye az aveirói Caciában (Portugália) található, valamint hogy létesítményei szintén ebben Portugáliában vannak. Tevékenysége gépek, eszközök és más berendezések behozatalából, kiviteléből és nagykereskedelméből áll. Kereskedelmi hálózata többek között Spanyolország területét fedi le, ahol semmilyen fiókteleppel vagy telephellyel nem rendelkezik.
- 7 A Courtrai-ban (Belgium) székhellyel rendelkező Saey Home & Garden többek között a „Barbecook” márkájú konyhai berendezések és eszközök gyártásával és értékesítésével foglalkozó társaság. Ez a társaság sem rendelkezik fiókteleppel vagy telephellyel Spanyolország területén.
- 8 2013 végén vagy 2014 elején az alapeljárás felei értékesítési jog átruházására irányuló szerződést kötöttek, amelynek célja Spanyolországban a fent említett márka alatt gyártott termékeknek a kiskereskedők és végső fogyasztók körében történő népszerűsítése és (egy ügyfél kivételével) kizárólagos forgalmazása volt.
- 9 Noha semmiféle, e szerződés megkötését megállapító írásbeli dokumentum nem készült, a kérdést előterjesztő bíróság a fent említett szerződés fennállását bizonyítotttnak tekinti. E szerződés keretében a Lusavouga 2014 januárjától júliusáig rendelte meg ezeket a termékeket a Saey Home & Gardentől, és forgalmazta azokat Spanyolországban.
- 10 2014. július 17-i levelében a Saey Home & Garden tájékoztatta a Lusavougát, hogy véget kíván vetni a partnerségüknek.
- 11 2015. június 19-én a Lusavouga a Tribunal de Comarca de Aveiro (aveirói kerületi bíróság, Portugália) előtt keresetet indított a Saey Home & Gardennel szemben azzal a céllal, hogy a bíróság kötelezze ezen utóbbit többek között egyrészt a Saey Home & Garden magatartásából és az értékesítési jog átruházására irányuló szerződés idő előtti és hirtelen megszakításából eredő kár megtérítése címén 10 000 euró összegnek, valamint másrészt az ügyfélkör miatti kártérítés címén 14 000 euró összegnek megfelelő 24 000 euró összeg megfizetésére.

- 12 A Saey Home & Garden a portugál bíróságok alapeljárás elbírálására vonatkozó joghatóságának hiányára alapított kifogást terjesztett elő, és egyrészt azzal érvelt, hogy az érintett termékeket Belgiumban készítették elő a szállításra és a szállítással a Lusavouga foglalkozott, másrészt pedig, hogy az e termékek értékesítésére alkalmazandó általános feltételek 20. pontja tartalmazott egy joghatósági kikötést, amely pontosította, hogy a jogvitákat a kortrijki (Courtrai, Belgium) bíróságok fogják elbírálni.
- 13 A Tribunal de Comarca de Aveiro (aveirói kerületi bíróság) elutasította a joghatóság hiányára alapított kifogást, és úgy vélte, hogy a portugál bíróságok az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának a) alpontja alapján joghatósággal rendelkeznek.
- 14 A Saey Home & Garden e határozattal szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz, a Tribunal da Relação do Portóhoz (portói fellebbviteli bíróság, Portugália), és többek között azzal érvelt, hogy az alapeljárásban szóban forgó, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés szolgáltatásnyújtás Spanyolországban történő teljesítését vonja maga után, ennél fogva ezen utóbbi tagállam képezi a szerződéses kötelezettségek teljesítésének helyét. Ezen túlmenően a Saey Home & Garden álláspontja szerint a szerződés jogellenes felmondása az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontjának a) alpontja értelmében vett „szerződés” körébe tartozik, ami kizárja a portugál bíróságok joghatóságát.
- 15 A kérdést előterjesztő bíróság hangsúlyozza, hogy az eldöntendő kérdés arra irányul, hogy mely portugál, belga vagy spanyol bíróságok rendelkeznek joghatósággal az alapeljárásban szóban forgó jogvita elbírálására. Egyebekben arra az esetre, ha a portugál bíróságok nem rendelkeznek joghatósággal az alapügy elbírálására, az említett bíróság úgy véli, hogy meg kell majd határoznia, mely belga vagy spanyol bíróságok rendelkeznek joghatósággal e jogvita elbírálására.
- 16 A Tribunal da Relação do Porto (portói fellebbviteli bíróság) – mivel úgy vélte, hogy az alapügy eldöntése az 1215/2012 rendelet rendelkezéseinek értelmezésétől függ – úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) A belga bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 4. cikkének (1) bekezdésében előírt alapvető szabálynak megfelelően, mivel Belgium az az ország, amelyben az alperes ügyvezetési helye található, és ahol ténylegesen letelepedett?
- 2) A portugál bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja a) és c) alpontjának megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mivel értékesítési jog átruházására irányuló szerződéssel kapcsolatos, és Portugália az az ország, amelyben a kölcsönös szerződési kötelezettségeket teljesíteni kell?
- 3) A spanyol bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja a) és c) alpontjának megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikke (1) bekezdésének értelmében), mivel értékesítési jog átruházására irányuló szerződéssel kapcsolatos, és Spanyolország az az ország, amelyben a kölcsönös szerződéses kötelezettségeket teljesíteni kellett?
- 4) A portugál bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja a) és b) alpontja első franciabekezdésének megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mert olyan kereskedelmi koncessziós keretszerződéssel kapcsolatos, amely a felperes és az alperes közötti jogviszonyban több adásvételi szerződésre bomlik, ha az összes értékesített árut Portugáliában kellett átadni, ahol 2014. január 21-én tényleg át is adták?

- 5) A belga bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja a) és b) alpontja első francia bekezdésének megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mert olyan kereskedelmi koncessziós keretszerződéssel kapcsolatos, amely a felperes és az alperes közötti jogviszonyban több adásvételi szerződésre bomlik, ha az összes értékesített árut Belgiumban adta át az alperes a felperesnek?
- 6) A spanyol bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja a) és b) alpontja első francia bekezdésének megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mert olyan kereskedelmi koncessziós keretszerződéssel kapcsolatos, amely a felperes és az alperes közötti jogviszonyban több adásvételi szerződésre bomlik, ha az összes értékesített árut Spanyolországban történő átadásra szánták ezen országban megvalósított ügyletek keretében?
- 7) A portugál bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja a) és b) alpontja második francia bekezdésének megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mert olyan kereskedelmi koncessziós keretszerződéssel kapcsolatos, amely a felperes és az alperes közötti jogviszonyban a felperes által az alperes javára végzett szolgáltatásnyújtásban nyilvánul meg, azzal, hogy a felperes az alperest közvetve érintő ügyleteket mozdít elő?
- 8) A spanyol bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja a) és b) alpontja második francia bekezdésének megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mert olyan kereskedelmi koncessziós keretszerződéssel kapcsolatos, amely a felperes és az alperes közötti jogviszonyban a felperes által az alperes javára végzett szolgáltatásnyújtásban nyilvánul meg, azzal, hogy a felperes az alperest közvetve érintő ügyleteket mozdít elő Spanyolországban végzett valamely tevékenységen keresztül?
- 9) A portugál bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 5. pontjának megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mert kereskedelmi koncessziós keretszerződéssel kapcsolatos, és a felperes és az alperes közötti jogvita egyenértékűnek tekinthető a megbízó (értsd: »koncesszióba adó«) és a Portugáliában található ügynök közötti jogvitával?
- 10) A portugál bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet az 1215/2012 rendelet 7. cikke 5. pontjának megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mert kereskedelmi koncessziós keretszerződéssel kapcsolatos, és a felperes és az alperes közötti jogvita valamely megbízó (értsd: »koncesszióba adó«) és egy Spanyolországban található ügynök közötti jogvitával lehet egyenrangúnak tekinteni, mert ebben az országban kell teljesíteni a szerződéses kötelezettségeket?
- 11) A belga bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet, konkrétan a kortrijki (Courtrai) bírósághoz, az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének megfelelően (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében), mivel az alperes által a felperes részére történő összes értékesítésre alkalmazandó általános szerződési feltételek 20. pontjában mind a két fél olyan joghatóságot kikötő megállapodást kötött írásban és a belga jog szerinti teljes érvényességgel, amelynek értelmében »bármely jogvita, annak jellegétől függetlenül, a kortrijki bíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik« (»any dispute of any nature whatsoever shall be the exclusive jurisdiction of the courts of Kortrijk«)?
- 12) Az 1215/2012 rendelet II. fejezetének 2–7. szakaszában foglalt rendelkezések alapján (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében) a portugál bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet, mert portugál területtel és jogrenddel kapcsolatosak a felperes és alperes közötti létrejött szerződéses viszony főbb kapcsolóelemei?

- 13) Az 1215/2012 rendelet II. fejezetének 2–7. szakaszában foglalt rendelkezések alapján (ugyanazon rendelet 5. cikkének (1) bekezdése értelmében) a spanyol bíróságokhoz kell-e benyújtani a keresetet, mert spanyol területtel és jogrenddel kapcsolatosak a felperes és alperes közötti létrejött szerződéses viszony főbb kapcsoló elemei?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

- 17 Írásbeli észrevételeiben a portugál kormány és az Európai Bizottság a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságával kapcsolatos kétségeket vet fel, különösen azon az alapon, hogy a kérelmet bizonyos hiányosságok jellemzik, például többek között az alapügy hiányos ismertetése, a kérdést előterjesztő bíróság azon megfontolásokra vonatkozó álláspontjának hiánya, amelyek e kérelem előterjesztésére készítették, valamint bizonyos előterjesztett kérdések megismétlése.
- 18 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elbírálását, ha különösen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmát illetően a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikkében meghatározott követelményeket nem tartják tiszteletben, vagy ha nyilvánvalóan kitűnik, hogy az uniós szabálynak a nemzeti bíróság által kért értelmezése vagy érvényességének vizsgálata semmilyen módon nem függ össze az alapeljárás tárgyával, vagy ha a probléma elméleti jellegű (lásd ebben az értelemben: 2017. március 28-i Rosneft ítélet, C-72/15, EU:C:2017:236, 50. és 155. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 19 Szintén az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy az uniós jognak a nemzeti bíróság számára hasznos értelmezése megköveteli, hogy a nemzeti bíróság meghatározza az általa feltett kérdések ténybeli és jogszabályi háttérét, vagy legalábbis kifejtse azokat a ténybeli körülményeket, amelyeken e kérdések alapulnak. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatnak ezenkívül pontosan meg kell jelölnie azon okokat, amelyek arra indították a nemzeti bíróságot, hogy felvesse az uniós jog értelmezésének kérdését, és amelyek alapján szükségesnek tartotta előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjeszteni a kérdését (2017. június 14-i Online Games és társai ítélet, C-685/15, EU:C:2017:452, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 20 A jelen ügyben az 1215/2012 rendelet bizonyos rendelkezéseinek kért értelmezése tényleges és közvetlen kapcsolatban áll az alapeljárás megfelelően kifejtett tárgyával, a Bíróság által a kérdésekre adható válaszok pedig lehetővé fogják tenni a kérdést előterjesztő bíróság számára, hogy kételyeitől megváljon és megoldja a jogvitát.
- 21 Következésképpen az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet elfogadhatónak kell nyilvánítani.

Az ügy érdeméről

- 22 A tagállami bíróságnak vagy bíróságoknak a szerződési partnerek által, joghatósági kikötésben kijelölt joghatósága – az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének szövege értelmében – főszabály szerint kizárólagos. Elsősorban tehát az ilyen kikötés értelmében vett joghatóság fennállására vonatkozó tizenegyedik kérdésre kell választ adni.

A tizenegyedik kérdésről

- 23 Ezzel a kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy a valamelyik szerződő fél által kiállított számlákon említett általános értékesítési feltételekben szereplő joghatósági kikötés megfelel e rendelkezés követelményeinek.
- 24 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az 1215/2012 rendelet 25. cikkének rendelkezéseit, amiatt, hogy mind az e rendelet 4. cikkében előírt, az alperes lakóhelyének általános elve szerint meghatározott joghatóságot, mind pedig az e rendelet 7–9. cikkében előírt különös joghatóságokat kizárják, a 25. cikkben meghatározott feltételek tekintetében szigorúan kell értelmezni (lásd ebben az értelemben: 2017. június 28-i Leventis és Vafeias ítélet, C-436/16, EU:C:2017:497, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 25 Még konkrétabban: az eljáró bíróság elsősorban annak *in limine litis* vizsgálatára köteles, hogy a joghatósági kikötés ténylegesen a felek közötti egyetértés alapján jött-e létre, aminek egyértelműen és pontosan meg kell nyilvánulnia, és az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdése által megkövetelt formák feladata e tekintetben annak biztosítása, hogy az egyetértés ténylegesen létrejött (lásd ebben az értelemben: 2017. június 28-i Leventis és Vafeias ítélet, C-436/16, EU:C:2017:497, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 26 Az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének a) pontja előírja, hogy a joghatóságot kikötő megállapodást meg lehet kötni írásban vagy szóban, amelyet írásban megerősítettek.
- 27 Ezenfelül rá kell mutatni, hogy a Bíróság megállapította, hogy amennyiben a joghatósági kikötés az általános feltételekben szerepel, az ilyen kikötés jogszerű abban az esetben, ha a mindkét fél által aláírt szerződés szövege kifejezetten utal az említett kikötést tartalmazó általános feltételekre (2016. július 7-i Hőszig ítélet, C-222/15, EU:C:2016:525, 39. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 28 A jelen ügyben a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik, hogy az alapeljárásban szóban forgó, értékesítési jog átruházására irányuló szerződést szóban kötötték, írásban pedig később nem erősítették meg, valamint hogy az érintett joghatósági kikötést tartalmazó általános szerződési feltételeket csak az alapeljárás alperese által kiállított számlákon tüntették fel.
- 29 E tényezőkre figyelemmel és a jelen ítélet 27. pontjában felidézett ítélkezési gyakorlatra tekintettel az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló, joghatóságot kikötő megállapodás nem felel meg az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő követelményeknek, amit ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság feladata vizsgálni.
- 30 Egyebekben – a kérdést előterjesztő bíróság szerint – nem vitatott, hogy az alapeljárásbeli jogvita tárgya olyan, értékesítési jog átruházására irányuló szerződésre vonatkozik, amely tekintetében követelik az idő előtti és hirtelen megszakításból eredő kár megtérítését, valamint az e szerződéssel kapcsolatos kvázi kizárólagosság követelménye tiszteletben tartásának elmulasztása okán az ügyfélkör miatti kár megtérítését. Ennélfogva azt kell vizsgálni – ami szintén a kérdést előterjesztő bíróság feladata –, hogy az alapeljárásban szóban forgó joghatósági kikötés érinti-e ezt a jogviszonyt. A valamely szerződésben szereplő joghatósági kikötés ugyanis főszabály szerint csak a szerződéskötésbe beleegyező felek közötti viszonyban fejtheti ki hatását (2013. február 7-i Refcomp ítélet, C-543/10, EU:C:2013:62, 29. pont).
- 31 Ehhez hozzá kell fűzni, hogy az 1215/2012 rendelet 25. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt két választási lehetőségen felül e 25. cikk (1) bekezdésének b) és c) pontja akként rendelkezik, hogy a joghatósági kikötést a felek között korábban kialakított gyakorlatnak megfelelő formában vagy annak a szokásos gyakorlatnak megfelelő formában is meg lehet tenni, amelyet a feleknek ismerniük kell, vagy ismerniük kellett volna. Adott esetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapeljárás felei e formák egyikében tették-e a joghatósági kikötést.

- 32 Ebből következik, hogy az 1215/2012 rendelet 25. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatokra is figyelemmel – a valamelyik szerződő fél által kiállított számlákon említett általános értékesítési feltételekben szereplő, az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló joghatósági kikötés nem felel meg e rendelkezés követelményeinek.

A második–nyolcadik kérdésről

- 33 Együttesen vizsgálándó e kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kíván választ kapni, hogy hogyan kell értelmezni az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 1. pontját annak meghatározása céljából, hogy mely bíróság rendelkezik joghatósággal az eltérő tagállamokban székhellyel rendelkező és tevékenységet folytató két társaság által termékeknek valamely olyan harmadik tagállam piacán való forgalmazása tárgyában kötött, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés felmondásával kapcsolatos kártérítés iránti kérelem elbírálására, amely tagállam területén e társaságok egyike sem rendelkezik sem fiókteleppel, sem telephellyel.
- 34 Előjáróban pontosítani kell, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 1. pontjának b) alpontja szerinti, a joghatósággal rendelkező bíróságot kijelölő kapcsolóelv csak akkor alkalmazható, ha a kereskedelmi kapcsolatot egymás között létrehozó felek közötti jogvitát elbíráló nemzeti bíróság azt állapítja meg, hogy e kapcsolatok az e rendelkezés értelmében vett „ingó dolog értékesítésére” vonatkozó szerződésen vagy „szolgáltatás nyújtására” irányuló szerződésen alapulnak. Egy ilyen minősítés kizárná az említett rendelet 7. cikke 1. pontjának a) alpontja szerinti joghatósági szabály alkalmazását. Ugyanis tekintettel az e rendelkezés a) alpontja és b) alpontja között a c) alpontban meghatározott hierarchiára, az ezen a) alpontban előírt joghatósági szabály célja, hogy csak másodlagosan és az említett b) alpontban szereplő joghatósági szabályok alkalmazása hiányában legyen alkalmazandó (lásd ebben az értelemben: 2016. július 14-i Granarolo ítélet, C-196/15, EU:C:2016:559, 30. és 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 35 Elsősorban az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) pontjának első és második francia bekezdését kell értelmezni annak meghatározása céljából, hogy az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés az e rendelkezés értelmében vett „ingó dolog értékesítésére” vonatkozó szerződést vagy „szolgáltatás nyújtására” irányuló szerződést képez-e.
- 36 E célból a joghatósággal rendelkező bíróság meghatározásához kapcsolóelvként e szerződések jellemző kötelezettségét kell figyelembe venni (lásd ebben az értelemben: 2010. február 25-i Car Trim ítélet, C-381/08, EU:C:2010:90, 31. és 32. pont; 2017. június 15-i Kareda ítélet, C-249/16, EU:C:2017:472, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 37 Ily módon az a szerződés, amelynek a jellemző kötelezettsége valamely áru szállítása, az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) alpontjának első francia bekezdése értelmében „ingó dolog értékesítésének” minősül (lásd ebben az értelemben: 2016. július 14-i Granarolo ítélet, C-196/15, EU:C:2016:559, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 38 Azt a kérdést illetően, hogy egy szerződés minősülhet-e az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) pontjának második francia bekezdése értelmében vett, „szolgáltatás nyújtására” irányuló szerződésnek, emlékeztetni kell arra, hogy a „szolgáltatás” fogalma magában foglalja legalábbis azt, hogy a szolgáltatásnyújtó fél meghatározott tevékenységet végezzen díjazás ellenében (lásd ebben az értelemben: 2017. június 15-i Kareda ítélet, C-249/16, EU:C:2017:472, 35. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 39 A tevékenység végzésével kapcsolatos kritériumot illetően a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az tevőleges magatartásokat követel meg, nem csupán tartózkodást. E kritérium megfelel az értékesítési jog átruházására irányuló szerződés esetében a szerződés jogosultja által nyújtott jellemző szolgáltatásnak, amely jogosult az átruházó termékeinek forgalmazását biztosítva részt vesz e termékek

terjesztésének fejlesztésében. Az értékesítési jog átruházására irányuló szerződés értelmében biztosított ellátásnak, és adott esetben az átruházó kereskedelmi stratégiájában, különösen a promóciós tevékenységekben való részvételének köszönhetően – mely elemek fennállásának megállapítása a nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik – a szerződés jogosultja olyan szolgáltatásokat és kedvezményeket kínálhat a vevőknek, amelyeket egy egyszerű viszonteladó nem tudna, és ekképpen az átruházó termékei számára nagyobb részesedést szerezhet a helyi piacon (lásd ebben az értelemben: 2013. december 19-i Corman-Collins ítélet, C-9/12, EU:C:2013:860, 38. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 40 A tevékenységért nyújtott díjazás kritériumát illetően ki kell emelni, hogy az nem értelmezhető szigorúan egy pénzüsszeg kifizetéseként. Egyrészt a felek között létrejött szerződés alapján az átruházó termékeinek egy adott piacon való értékesítésével kapcsolatos kizárólagosság vagy kvázi kizárólagosság révén a szerződés jogosultja számára biztosított versenyelőnyt, másrészt pedig a szerződés jogosultja számára a reklámanyagokhoz való hozzáférés, a know-how képzésen keresztüli átadása, vagy akár fizetési könnyítések területén nyújtott esetleges segítséget kell figyelembe venni, ezen előnyök összessége minősülhet a szerződés jogosultja számára nyújtott díjazásnak (lásd ebben az értelemben: 2013. december 19-i Corman-Collins ítélet, C-9/12, EU:C:2013:860, 39. és 40. pont).
- 41 A Bíróság már megállapította, hogy a joghatóság meghatározása céljából az értékesítési jog átruházására irányuló kizárólagos vagy kvázi kizárólagos szerződés főszabály szerint a „szolgáltatás nyújtására” irányuló szerződés fogalmába tartozik (lásd ebben az értelemben: 2013. december 19-i Corman-Collins ítélet, C-9/12, EU:C:2013:860, 27., 28. és 41. pont).
- 42 Másodsorban – figyelemmel a kérdést előterjesztő bíróság által a tekintetben lefolytatott vizsgálatra, hogy az alapeljárásban szóban forgó, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés ténylegesen „szolgáltatás nyújtására” irányuló szerződésnek minősülhet – az ilyen szerződés jellemző kötelezettsége teljesítésének helyét és az azzal kapcsolatos jogviták elbírálására joghatósággal rendelkező bíróságot kell meghatározni.
- 43 E tekintetben – amint az a Bírósághoz benyújtott iratokból kitűnik – az alapeljárásban szóban forgó, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés egy belgiumi székhelyű társaság és egy portugáliai székhelyű társaság között, termékeknek a spanyol piacon történő forgalmazása céljából létrejött (egy ügyfél kivételével) kizárólagos forgalmazásra irányuló szerződés, és hogy Spanyolország területén e társaságok egyike sem rendelkezik sem fiókteleppel, sem telephellyel.
- 44 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy amennyiben a szolgáltatás nyújtására irányuló szerződés jellemző kötelezettségét több helyen teljesítik, a teljesítés helye alatt az 1215/2012 rendelet 7. cikke 1. pontja b) pontjának második francia bekezdése értelmében azt a helyet kell érteni, amely a legszorosabb kapcsolóelvet jelenti a szerződés és a joghatósággal rendelkező bíróság között, e lehető legszorosabb kapcsolatot pedig főszabályként a szolgáltatásnyújtás elsődleges helye jelenti (lásd ebben az értelemben: 2010. március 11-i Wood Floor Solutions Andreas Domberger ítélet, C-19/09, EU:C:2010:137, 33. és 34. pont).
- 45 Következésképpen e rendelkezés értelmében a szolgáltatások több tagállamban történő nyújtására irányuló szerződésen alapuló kérelmek elbírálására azon tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal, ahol a szolgáltatásnyújtásnak a szerződéses rendelkezésekből következő elsődleges helye, valamint – ilyen rendelkezések hiányában – e szerződés tényleges teljesítésének helye található, és ha a kérdéses hely ezen az alapon nem határozható meg, ahol a szolgáltatás nyújtójának lakóhelye található (lásd ebben az értelemben: 2010. március 11-i Wood Floor Solutions Andreas Domberger ítélet, C-19/09, EU:C:2010:137, 43. pont).

- 46 Ez az értelmezés – amelyet az alapeljárásbelihez hasonló körülmények között is alkalmazni kell – megfelel az uniós jogalkotó által elérni kívánt, az előreláthatóságra és a közelségre irányuló célkitűzéssel (lásd ebben az értelemben: 2010. február 25-i Car Trim ítélet, C-381/08, EU:C:2010:90, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2010. március 11-i Wood Floor Solutions Andreas Domberger ítélet, C-19/09, EU:C:2010:137, 41. és 42. pont).
- 47 A fenti megfontolásokra tekintettel a második–nyolcadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 1. pontját akként kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében a két eltérő tagállamban székhellyel rendelkező és tevékenységet folytató két társaság által termékeknek valamely olyan harmadik tagállam piacán való forgalmazása tekintetében kötött, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés felmondásával kapcsolatos kártérítés iránti kérelem elbírálására, amely harmadik tagállam területén e társaságok egyike sem rendelkezik sem fiókteleppel, sem telephellyel, azon tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal, ahol a szolgáltatásnyújtásnak a szerződéses rendelkezésekből következő elsődleges helye, valamint – ilyen rendelkezések hiányában – e szerződés tényleges teljesítésének helye található, és ha a kérdéses hely ezen az alapon nem határozható meg, ahol a szolgáltatás nyújtójának lakóhelye található.

A többi kérdésről

- 48 A második–nyolcadik kérdésre, valamint a tizenegyedik kérdésre adott válaszokra tekintettel az első, a kilencedik, a tizedik, a tizenkettedik és a tizenharmadik kérdésre nem kell választ adni.

A költségekről

- 49 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a kérdésekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hetedik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 25. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság által elvégzendő vizsgálatokra is figyelemmel – a valamelyik szerződő fél által kiállított számlákon említett általános értékesítési feltételekben szereplő, az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló joghatósági kikötés nem felel meg e rendelkezés követelményeinek.**
- 2) **Az 1215/2012 rendelet 7. cikkének 1. pontját akként kell értelmezni, hogy e rendelkezés értelmében a két eltérő tagállamban székhellyel rendelkező és tevékenységet folytató két társaság által termékeknek valamely olyan harmadik tagállam piacán való forgalmazása tekintetében kötött, értékesítési jog átruházására irányuló szerződés felmondásával kapcsolatos kártérítés iránti kérelem elbírálására, amely harmadik tagállam területén e társaságok egyike sem rendelkezik sem fiókteleppel, sem telephellyel, azon tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal, ahol a szolgáltatásnyújtásnak a szerződéses rendelkezésekből következő elsődleges helye, valamint – ilyen rendelkezések hiányában – e szerződés tényleges teljesítésének helye található, és ha a kérdéses hely ezen az alapon nem határozható meg, ahol a szolgáltatás nyújtójának lakóhelye található.**

Aláírások